

پاسخنامه درس شانزدهم

ساده

۱- کدام کلمه هم خانواده ادبار است؟

- (۱) مدبر (۲) دربان (۳) دربار (۴) دیبا

پاسخ: گزینه ی «۱» مدبر هم خانواده ادبار است.

۲- شاعر مصرع «به گیتی، به از راستی، پیشه نیست»..... است.

- (۱) حافظ (۲) سعدی (۳) فردوسی (۴) شهریار

پاسخ: گزینه ی «۳» شاعر این مصرع فردوسی است.

۳- در جمله زیر معنای کلمه ملول چیست؟

چنان نکند که مستمع، ملول گردد.

- (۱) خسته (۲) سعدی (۳) اعتدال (۴) ناراضی

پاسخ: گزینه ی «۱» ملول به معنی خسته است.

متوسط

۴- با افزودن واژه های «خوان» یا «خوانی» به همه ی کلمات زیر، به جز گزینه ی، می توان واژه های جدید و معناداری ساخت.

- (۱) لب - کتاب - نغمه (۲) حکایت - شاهنامه - حقیقت

- (۳) لالایی - نمایش نامه - فاتحه (۴) قصه - آواز - ذهن

پاسخ: گزینه ی «۲» کلمه ی «حقیقت خوان» یا «حقیقت خوانی» وجود ندارد.

۵- در جای خالی ابیات زیر به ترتیب کدام کلمات قرار می گیرند؟

«سخن گفتن ز بیچارگی است/ به بیچارگان بر، نباید گریست.....»

مکن..... بادروغ آزمای/ همان نیز بامرد ناپاک رای»

- (۱) بد-اشتی (۲) بد-دوستی (۳) کثر-اشتی (۴) کثر-دوستی

پاسخ: گزینه ی «۴» صورت کامل ابیات عبارت است از:

«سخن گفتن کژ ز بیچارگی است/ به بیچارگان بر بیاید گریست

مکن دوستی با دروغ آزمای/ همان نیز با مرد ناپاک رای»

۶- در کدام گزینه، هر دو واژه با واژه های «خوان» یا «خوانی» ترکیب می شوند؟

(۱) دختر - درس (۲) سرود - الگو (۳) شعر - روضه (۴) بارکد - شب

پاسخ: گزینه ی «۳» بررسی سایر گزینه ها:

گزینه ی «۱»: واژه ی «دختر» با «خوان» یا «خوانی» ترکیب نمی شود.

گزینه ی «۲»: واژه ی «الگو» با «خوان» یا «خوانی» ترکیب نمی شود.

گزینه ی «۴»: واژه ی «شب» با «خوان» یا «خوانی» ترکیب نمی شود.

۸- در کدام گزینه، واژه ای وجود دارد که نمی توان به پایان آن کلمه ی «نامه» اضافه کرد و واژه ی جدید و معناداری ساخت؟

(۱) قول - هفته (۲) دعوت - زیارت (۳) گواهی - نمایش (۴) نظر - فیلم

پاسخ: گزینه ی «۴» بررسی گزینه ها:

گزینه ی «۱»: قول + نامه = قولنامه - هفته + نامه = هفته نامه

گزینه ی «۲»: دعوت + نامه = دعوت نامه - زیارت + نامه = زیارت نامه

گزینه ی «۳»: گواهی + نامه = گواهی نامه - نمایش + نامه = نمایش نامه

گزینه ی «۴»: واژه ی «نظر نامه» وجود ندارد. - فیلم + نامه = فیلم نامه

۹- در کدام گزینه، واژه ای وجود دارد که با افزودن «نامه» به انتهای آن، کلمه ی جدید و معناداری ساخته نمی شود؟

(۱) سال - وکالت (۲) گذر - گواهی (۳) خنده - دعوت (۴) مصیبت - شهادت

پاسخ: گزینه ی «۳» بررسی گزینه ها:

گزینه ی «۱»: سال + نامه = سالنامه / وکالت + نامه = وکالت نامه

گزینه ی «۲»: گذر + نامه = گذرنامه / گواهی + نامه = گواهی نامه

گزینه ی «۳»: «خنده» با «نامه» ترکیب نمی شود. / دعوت + نامه = دعوت نامه

گزینه ی «۴»: مصیبت + نامه = مصیبت نامه / شهادت + نامه = شهادت نامه

۱۰- گاه دو کلمه معنادار به هم می چسبند و یک کلمه ی جدید می سازند، مثل «روز» و «نامه» کلمه ی «روزنامه» را

ساخته اند. در کدام گزینه هر دو واژه به چنین شکلی ساخته شده است؟

۱) آب معدنی، کتاب ۲) سواد، روستا ۳) کیوتر، استاد ۴) راه آهن، گلخانه

پاسخ: گزینه ی «۴»

آب معدنی: آب + معدن + ی / راه آهن: راه + آهن / گلخانه: گل + خانه

۱۱- در کدام گزینه، واژه ای وجود دارد که قابلیت اضافه شدن به کلمه ی «خوانی» را ندارند؟

۱) ترانه - شاهنامه - غزل ۲) نغمه - کتاب - روزنامه

۳) مجله - مطالعه - قصیده ۴) سفرنامه - مثنوی - شعر

پاسخ: گزینه ی «۳»

واژه ی «طالع» قابلیت جمع شدن با واژه ی «خوانی» را ندارد.

۱۲- کدام بیت با سایر ابیات ارتباط کم تری دارد؟

۱) به گیتی، به از راستی، پیشه نیست / ز کژی بتر، هیچ اندیشه نیست

۲) گر راست سخن گویی و در بند بمانی / به زان که دروغت دهد از بند رهایی

۳) همه کس به یک خوی و یک خواست نیست / ده انگشت مردم به هم راست نیست

۴) هر سخن کان راست گویی و درست / به ز دنیا زان که در وی نفع توست

پاسخ: گزینه ی «۳»

ابیات گزینه های «۱»، «۲» و «۴» به مسئله ی اهمیت راست گویی اشاره دارند، اما بیت گزینه ی «۳» به تفاوت

انسان ها بایکدیگر اشاره دارد.

۱۳- معنی و مفهوم حرف «که» در کدام گزینه، با سایر گزینه ها تفاوت دارد؟

۱) بدان که قصه خواندن و شنیدن، فایده ی بسیار دارد.

۲) خندید بر او شعله، که از دست که نالی؟

۳) چنان نکند که مستمع، ملول گردد.

۴) باید که داند که جماعت، لایق چه نوع سخن است.

پاسخ: گزینه ی «۲»

حرف «که» در گزینه های «۱» و «۳» و «۴» حرف ربط است، در حالی که در عبارت گزینه ی «۲»، به معنای چه کسی است.

۱۴- برای نوشتن یک رمان کدام طبقه بندی را به ترتیب مناسب می دانید؟

۱) ایده- داستان- اثر هنری

۲) اثر هنری- ایده- داستان

۳) داستان- ایده- اثر هنری

۴) ایده- اثر هنری- داستان

پاسخ: گزینه ی «۱»

ابتدا باید ایده ای به ذهن برسد، آن گاه با نوشتن داستانی در رابطه با آن دیده و پروراندن و بزرگ کردن آن یک اثر هنری آفرید.

۱۵- بیت کدام گزینه هم مفهوم بیت زیر است؟

«همه راستی کن که از راستی / نیاید به کار اندرون کاستی»

۱) سخن تا نگویی توانیش گفت / ولی گفته را باز نتوان نهفت

۲) سخن کان از سر اندیشه ناید / نوشتن را و گفتن را نشاید

۳) چرا چون گل زنی در پوست خنده؟ / سخن باید چو شکر پوست کنده

۴) راستی خویش نهان کس نکرد / در سخن راست زیان کس نکرد

پاسخ: گزینه ی «۴»

بیت گزینه ی «۱» می گوید سخن تا زمانی در اختیار آدمی است که هنوز آن را نگفته است، ولی وقتی آن را گفت، دیگر نمی تواند آن را بازگرداند.

بیت گزینه ی «۲» می گوید سخنی که از اندیشه نیامده باشد ارزش گفتن و نوشتن ندارد.

بیت گزینه ی «۳» می گوید سخن باید رک و پوست کنده و آشکار باشد

بیت گزینه ی «۴» مانند بیت صورت سؤال مخاطب را بهراستی و درستی پند می دهد و می گوید کسی در راستی زیان نکرده است.

۱۶- اگر هر کدام از واژه های ستون (ب) هم معنای واژه ای از ستون (الف) باشد، کدام واژه از ستون (الف)، اضافی است؟

(الف)	(ب)
تعلّل	کوتاهی
حک	خوراک
سهمگین	بیکار
فراخ	تراشیدن
فارغ	ترسناک

پاسخ : گزینه ی «۲»

تعلّل: درنگ کردن، بهانه آوردن، کوتاهی / حک: خراشیدن، تراشیدن / سهمگین: خوفناک، ترسناک / فراخ: گشاد، وسیع / طعام: غذا، خوراک / فارغ: آرام و آسوده، بیکار

۱۷- در کدام گزینه، آثار بیان شده به ترتیب متعلق به «ملا ادهم عزلتی خلخالی، خواجه نصیرالدین توسی، امام محمد غزالی و ابوعلی بلعمی» می باشد؟

۱) لطائف المواقف - اخلاق ناصری - کیمیای سعادت - تاریخ بلعمی

۲) سیاست نامه - اخلاق ناصری - کیمیای سعادت - سندبادنامه

۳) قابوس نامه - لطائف المواقف - گلستان - تاریخ بلعمی

۴، سندبادنامه - اخلاق ناصری - کیمیای سعادت - تاریخ بیهقی

پاسخ: گزینه ی «۱»

آثار «لطائف المواقف»، «اخلاق ناصری»، «کیمیای سعادت» و «تاریخ بلعمی» به ترتیب از «ملا ادهم عزلتی خلخالی»، «خواجه نصیرالدین توسی»، «امام محمد غزالی» و «ابوعلی بلعمی» می باشند.

۱۸- با توجه به درس «آداب طعام خوردن» کدام یک از گزینه های زیر صحیح است؟

۱) چون بر خوان نشینند، دهن، فراخ باز کند.

۲) اگر طعام اندک بود، آن را بر دیگران ایثار نکند.

۳) اگر در میان طعام، به آب حاجت افتد، به شتاب نخورد.

۴) بل اگر سیر شده باشد، تعللی نمی آرد تا دیگران نیز فارغ شوند.

پاسخ: گزینه ی «۳» بررسی سایر گزینه ها:

گزینه ی «۱» چون بر خوان نشینند، دهن، فراخ باز نکند.

گزینه ی «۲»: اگر طعام اندک بود، آن را بر دیگران ایثار کند.

گزینه ی «۴»: بل اگر سیر شده باشد، تعللی می آرد تا دیگران نیز فارغ شوند.

۱۹- در کدام گزینه، آثار بیان شده به ترتیب متعلق به «ملا ادهم عزلتی خلخالی، خواجه نصیرالدین توسی، امام محمد

غزالی و ابوعلی بلعمی» می باشد؟

۱) طائف المواقف - اخلاق ناصری - کیمیای سعادت - تاریخ بلعمی

۲) سیاست نامه - اخلاق ناصری - کیمیای سعادت - سندبادنامه

۳) قابوس نامه - لطائف المواقف - گلستان - تاریخ بلعمی

۴) سندبادنامه - اخلاق ناصری - کیمیای سعادت - تاریخ بیهقی

پاسخ: گزینه ی «۱»

آثار «لطائف المواقف»، «اخلاق ناصری»، «کیمیای سعادت» و «تاریخ بلعمی» به ترتیب از «ملا ادهم عزلتی خلخالی»، «خواجه نصیرالدین توسی»، «امام محمد غزالی» و «ابوعلی بلعمی» می باشند.

۲۰- کتاب های «لطائف المواقف» و «کیمیای سعادت» به ترتیب از آثار چه کسانی هستند؟

۱) خواجه نصیرالدین توسی - محمود پوروهاب ۲) محمدحسین بهجت تبریزی - خواجه نصیرالدین توسی

۳) ملا ادهم عزلتی خلخالی - امام محمد غزالی ۴) امام محمد غزالی - ملا ادهم عزلتی خلخالی

پاسخ: گزینه ی «۳»

لطائف المواقف: ملا ادهم عزلتی خلخالی

کیمیای سعادت: امام محمد غزالی

دشوار

۲۱- دشوار در کدام گزینه، آداب نظم خوانی آمده است؟

۱) نثر را وقت وقت و به نظم آراسته گردانند.

۲) محال و گراف نگوید.

۳) چست و چالاک به سخن درآید و خام نباشد.

۴) سخن را در دل مردم بنشانند.

پاسخ: گزینه ی «۴»

در گزینه های «۱»، «۲» و «۳» آداب حکایت گویی بیان شده، ولی در گزینه ی «۴»: آداب نظم خوانی آمده است.

۲۲- بیت کدام گزینه، بیش از سایر ابیات بر «زوال ملک و مال سلاطین گذشته» دلالت دارد؟

۱) هان ای دل عبرت بین، از دیده نظر کن هان / ایوان مدائن را آنه ی عبرت دان

۲) از آتش حسرت بین، بریان جگر دجله / خود آب شنیدستی کاتش گندش بریان

۳) گه گه به زبان اشک آواز ده ایوان را / تا بو (باشد) که به گوش دل پاسخ شنوی ز ایوان

۴) گفتمی که کجا رفتند آن تاجوران اینک / ز ایشان شکم خاک است آبستن جاویدان

پاسخ: گزینه ی «۴»

بیت گزینه ی «۴» دقیقاً به مفهوم «نابایداری قدرت پادشاهان» اشاره دارد.

۲۳- در کدام گزینه، آداب نظم خوانی نیامده است؟

۱) به آهنگ خواند.

۲) چنان نکند که مستمع، ملول گردد.

۳) سخن را در دل مردم بنشانند.

۴) چست و چالاک به سخن درآید و خام نباشد.

پاسخ: گزینه ی «۴»

در گزینه ی «۴»، یکی از آداب حکایت گویی بیان شده است.

۲۴- کدام مورد، از متن زیر دریافت نمی شود؟

«و نیز یکی را خاطر تیزتر باشد و در کارها زودتر تواند دید و یکی کند فهم باشد و تدبیر ده تنه چون زور ده مرده باشد. همه یجهانیان متفق اند که هیچ آفریده، داناتر از پیامبر (ص) نبوده است و با این همه فضیلت و معجزات که او را بود، خدای (تعالی) او را می فرماید: وَ شاورَهُمْ فِي الْأَمْرِ.»

۱) لزوم مشورت تنها با افراد دانا

۲) تفاوت انسان ها در توانایی های ذهنی

۳) دانش بالای پیامبر اسلام (ص)

۴) شباهت کارهای فکری و کارهای بدنی در برخی موارد

پاسخ: گزینه ی «۱»

در هیچ جای متن سؤال، مشورت با گروه خاصی محدود نشده است.

۲۵- مفهوم کدام گزینه به درستی بیان نشده است؟

۱) چست و چالاک به سخن درآید: سریع شروع به صحبت کند و بر موضوع مسلط باشد.

۲) خام نباشد: بی تجربه نباشد.

۳) به آهنگ خواند: لحن و آهنگ کلام را رعایت کند.

۴) صاحب آن نظم را رعایت کند و تکبیر گوید: از سراینده ی شعر یاد کند و الله اکبر بگوید.

پاسخ: گزینه ی «۴»

۲۶- کدام گزینه از نظر معنی و ساختار نادرست است؟

- ۱) کتاب خوان ۲) آوازه خوان ۳) هفت خوان ۴) روضه خوان

پاسخ: گزینه ی «۳»

هفت خان ← خان به معنای مرحله است.

۲۷- املای کدام گزینه باتوجه به معنی آن صحیح می باشد؟

- ۱) ذوال: نابودی ۲) مهنّت: رنج ۳) مستمع: شنونده ۴) تصوّلی: آرامش دادن

پاسخ: گزینه ی «۳»

املای صحیح سایر کلمات: زوال- محنت- تسّلی

۲۸- کدام گزینه، از آداب نظم خوانی نیست؟

۱) صاحب آن نظم را در اول یا در آخر یاد کند.

۲) اگر بیتی مشکل پیش آید، شرح آن با حاضران بگوید

۳) سخنان محال و گزاف نگوید.

۴) سخن را در دل مردم بنشانند

پاسخ: گزینه ی «۳»

آداب نظم خوانی:

اول، آن که به آهنگ خواند.

دوم، سخن را در دل مردم بنشانند.

سوم، اگر بیتی مشکل پیش آید، شرح آن با حاضران بگوید.

چهارم، چنان نکند که مستمع، ملول گردد.

پنجم، صاحب آن نظم، در اول یا در آخر، یاد کند و فاتحه و تکبیر گوید.

۲۹- تعداد غلط‌های معنایی در کدام گزینه درست بیان شده است؟

۱) خوش نما: آراسته - رشید: زیبا - شید: خورشید (غلط ندارد)

۲) محو چیزی شدن: فقط به یک موضوع اندیشیدن - ستوده اند: بیان کرد هاند - ولایت: سرزمین (یک غلط)

۳) دلنشین: پسندیده - مهیب: ناراحت - بیهمتا: زیبا (سه غلط)

۴) مرصاد: امیدوارم نرسد - زرنکار: باارزش - بفکند خوار: با خفت و ذلت دور انداخت. (یک غلط)

پاسخ: گزینه ی «۴» بررسی گزینه ها:

گزینه ی «۱»: یک غلط: رشید: خوش قامت، دلاور، کسی که قامت بلند و کشیده دارد.

گزینه ی «۲»: یک غلط: ستوده اند: تحسین کرده اند، ستایش کرده اند

گزینه ی «۳»: دو غلط: مهیب: ترسناک، وحشتناک، هراس انگیز - بی همتا: بدون مانند، بدون مثل

گزینه ی «۴»: بدون غلط

۳۰- طبق کتاب درسی، کدام عبارت درباره شاهنامه فردوسی نادرست است؟

۱) اثری منظوم است.

۲) سرودن آن حدود سی سال طول کشیده است.

۳) چیزی در حدود پنج هزار بیت است.

۴) شاهکار حماسه ملی ایران و از بزرگترین حماسه های جهان است.

پاسخ: گزینه ی «۳»

شاهنامه فردوسی طبق کتاب درسی در حدود پنجاه هزار بیت است.

۳۱- با توجه به متن زیر، کدام گزینه نادرست است؟

«نثر را وقت وقت به نظم آراسته گرداند که بزرگان گفته اند: نظم در قصه خوانی چون نمک است در دیگ؛ اگر کم

باشد، طعام بی مزه بود و اگر بسیار گردد، شور شود؛ پس اعتدال نگاه باید داشت.»

۱) این متن بیانگر چهارمین آداب حکایت گوئی است.

۲) «شعر» به «نمک» تشبیه شده است.

۳) استفاده ی کمتر از شعر در نوشته، باعث فهم بهتر متن می شود.

۴) نبودن شعر در داستان و نثر، از جذابیت متن می کاهد.

پاسخ: گزینه ی «۳»

با توجه به متن صورت سؤال، استفاده ی متعادل از نظم در نثر باعث جذابیت نوشته می شود.

۳۲- در کدام گزینه، کلمه ای وجود دارد که با «خوان» یا «خوانی» ترکیب نمی شود؟

۱) نغمه _ قصه _ موسیقی

۲) لالایی _ شاهنامه _ فاتحه

۳) شعر _ غزل _ ذهن

۴) کتاب _ حافظ _ نظم

پاسخ: گزینه ی «۱»

کلمه ی «موسیقی» با «خوان» یا «خوانی» ترکیب نمی شود، چرا که موسیقی خواندن نیست.